

Формування спеціалізації юних спортсменок на прикладі групових вправ художньої гімнастики

Сиваш І.С.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація:

Мета: Обґрунтувати підхід до формування спеціалізації гімнасток на етапах початкової та попередньої базової підготовки. На цій основі розробити технологію відбору, орієнтації та підготовки спортсменок у групових вправах художньої гімнастики. **Матеріал:** Проведено експертне опитування 46 тренерів і суддів із художньої гімнастики України різної кваліфікації з питань підготовки гімнасток до групових вправ. У дослідженні взяли участь 50 спортсменок, які знаходяться на етапах початкової та попередньої базової підготовки. **Результати:** Розглянуто необхідність формування спеціалізації. Представлено педагогічну технологію відбору, орієнтації та підготовки гімнасток у групових вправах художньої гімнастики. Досліджено складові і переваги запропонованої технології. Систематизовано критерії відбору гімнасток до групових вправ. **Висновки:** експериментально перевірена технологія відбору, орієнтації та підготовки спортсменок у групових вправах. Основні результати дослідження знайшли своє практичне застосування у навчально-тренувальному процесі підготовки юних спортсменок.

Ключові слова:

формування, спеціалізації, відбір, орієнтація, групові вправи, художня гімнастика.

Сиваш И. С. Формирование специализации юных спортсменок на примере групповых упражнений художественной гимнастики. Цель: Обосновать подход к формированию специализации гимнасток на этапах начальной и предварительной базовой подготовки. На этой основе разработать технологию отбора, ориентации и подготовки спортсменок в групповых упражнениях художественной гимнастики. **Материал:** Проведено экспертный опрос 46 тренеров и судей по художественной гимнастике Украины различной квалификации по вопросам подготовки гимнасток в групповых упражнениях. В исследовании приняли участие 50 спортсменок, которые находятся на этапах начальной и предварительной базовой подготовки. **Результаты:** Рассмотрена необходимость формирования специализации. Представлено педагогическую технологию отбора, ориентации и подготовки гимнасток в групповых упражнениях художественной гимнастики. Исследованы составляющие и преимущества предлагаемой технологии. Систематизированы критерии отбора гимнасток в групповых упражнениях. Основные результаты исследования нашли свое практическое применение в учебно - тренировочном процессе подготовки юных спортсменок.

формирование, специализации, отбор, ориентация, групповые упражнения, художественная гимнастика.

Syvash I.S. The formation of young athletes' specialization on the example of rhythmic gymnastics group exercises. Purpose: to substantiate the approach to the formation of specializations gymnasts in the initial stages and preliminary basic training. On this basis, to develop the technology selection, orientation and training of athletes in rhythmic gymnastics group exercises. **Material:** an expert survey of 46 coaches and judges of Ukraine calisthenics different skills training for gymnasts to group exercise. The study involved 50 athletes who are at the initial stages and preliminary basic training. **Results:** the necessity of forming specialization. Presented educational technology selection, orientation and training gymnasts in group calisthenics exercises. Investigated the components and benefits of the proposed technology. Systematized criteria for selecting gymnasts to group exercise. **Conclusions:** experimentally proven technology selection, orientation and training of athletes in the group exercise. The main results of the study have been practically implemented in the training process of training young athletes.

formation, specialization, selection, orientation, group exercises, calisthenics.

Вступ.

Сучасний розвиток групових вправ художньої гімнастики характеризується постійним удосконаленням змагальних композицій за рахунок підвищення складності, збільшення взаємодій та трюків [1]. Кожне рухове завдання у груповій вправі вирішується командою колективно, а елементи набагато складніші за характером рухових дій ніж у індивідуальних вправах [2, 3].

Складність структури рухових дій вимагає від гімнасток точності відтворення просторових і силових параметрів рухів, швидкості реакції на рухомий предмет, уваги та мислення [4, 5, 6]. Для досягнення високого змагального результату командам необхідно демонструвати бездоганну техніку рухових взаємодій, пов'язану з перекиданнями, кидками, передачами предметів один одному, погоджену синхронну або асинхронну роботу, вміння виконувати вправи з єдиною амплітудою, в одному темпі і ритмі [7, 8, 9].

Численні перемоги команд Росії, Італії, Білорусії протягом останніх трьох олімпійських циклів (2004–2012) свідчать про дієву високоєфективну систему багаторічної підготовки у групових вправах [10]. У сформованій системі підготовки гімнасток в Україні

не відображено процесу формування їхньої спеціалізації у групових вправах. У програмах ДЮСШ [11] і навчальних планах вона відсутня, що у свою чергу призводить до невідповідності вимог даного олімпійського виду змагань та підготовки гімнасток, які беруть участь у групових вправах, в процесі багаторічного вдосконалення. Незважаючи на це, групові вправи займають 50% всієї змагальної програми, а змагання команд юних гімнасток в Україні припускають участь у них, починаючи з 2-го юнацького розряду.

В Україні підготовка спортсменок у групових вправах художньої гімнастики здійснюється безпосередньо перед змаганнями; не простежується їх цілеспрямована орієнтація в багаторічному процесі. Основна причина полягає у відсутності обґрунтованого підходу до формування спеціалізації «групові вправи» у процесі багаторічного вдосконалення і системи відбору, орієнтації та підготовки гімнасток, що обумовлюють актуальність наукових досліджень.

Робота виконано відповідно до «Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр.» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 2.12 «Формування системи багаторічного відбору і орієнтації спортсменів», № державної реєстрації 0111U001725.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета дослідження – обґрунтувати підхід до формування спеціалізації гімнасток «групові вправи» на етапах початкової та попередньої базової підготовки і на цій основі розробити технологію відбору, орієнтації та підготовки спортсменок у групових вправах.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної та спеціальної літератури, офіційних документів, анкетне опитування, педагогічне спостереження, аналіз відео записів, педагогічні тестування й експеримент, методи математико-статистичної обробки отриманих даних.

Результати дослідження.

В проведеному аналізі науково-методичної та спеціальної літератури було розглянуто особливості змагальної діяльності в складнокоординаційних видах спорту та художній гімнастиці [12, 13]; формування спеціалізації в структурі багаторічної підготовки спортсменів [14, 15, 16]; особливості організації відбору та орієнтації підготовки, як складової ефективного управління на різних етапах багаторічного вдосконалення [17, 18, 19, 20, 21]; підготовка гімнасток у групових вправах [22, 23, 24]. Це дозволило визначити недостатньо вивченості питання, що стосується формування спеціалізації на початкових етапах підготовки та створення цілісної системи підготовки, відбору та орієнтації гімнасток у групових вправах. Навчання гімнасток груповим вправам на початкових етапах у науковій літературі не розглядається; не враховуються сучасні тенденції розвитку виду спорту, обсяги робіт, необхідні для освоєння технічно складних елементів, відсутні критерії відбору та орієнтації підготовки гімнасток у даному виді змагань.

Аналіз навчальних програм із художньої гімнастики у спортивних школах показав, що в них повністю відсутні методичні вказівки стосовно оцінки та контролю показників розвитку підготовленості гімнасток, орієнтованих на групові вправи. Підготовка команд у групових вправах здійснюється протягом декількох місяців перед стартами. Система спортивного відбору та орієнтації, її елементи на практиці не пов'язані з особливостями підготовки гімнасток на різних етапах. Що не дозволяє своєчасно здійснювати пошук перспективних спортсменок, визначити їхню спеціалізацію з урахуванням індивідуальних особливостей і завдань тренувального процесу.

Проведений аналіз виступу найсильніших команд світу та України у групових вправах дозволив з'ясувати особливості, компоненти, співвідношення структурних елементів, що мають найбільший вплив на змагальний результат у групових вправах. Для групових вправ у даний час характерним є збільшення обсягу роботи з предметом і тілом, що пов'язано зі значною кількістю часу на їх удосконалення, відпрацювання елементів обміну, взаємодії та співпраці. Зазначені рухові дії є складним координаційним поєднанням рухів окремих ланок тіла з різними предметами. Виконання їх у поєднанні з музичним супроводом вимагає від спортсменок не тільки значних фізичних

можливостей, а й достатнього рівня розвитку спеціальних рухових якостей, уміння виразно й артистично подати елементи, необхідні для виконання композиції [8, 9]. Правильні технічні рухи, сформовані на початкових етапах підготовки, що постійно розвиватимуться і покращуватимуться на наступних етапах, забезпечують зростання майстерності [17]. Навіть найменші відхилення від них призводять до появи значної кількості рухових помилок, котрі згодом будуть перенесені на більш складні елементи [5]. Тому формування спеціалізації в групових вправах має бути організоване на початкових етапах багаторічного вдосконалення, починаючи з груп початкової підготовки.

Під формуванням спеціалізації ми розуміли процес становлення і розвитку дисципліни виду спорту – групові вправи в художній гімнастиці, що відрізняється конкретним складом вирішення завдань спеціалізації. Головною ознакою спеціалізації «групові вправи» є виконання змагальної програми з художньої гімнастики в команді як окремої самостійної одиниці, де підготовка гімнасток зосереджена на виконанні спільних дій, які виявляються в однаковій і узгодженій роботі, чіткості і злитості, стабільності у співпраці, синхронності й асинхронності у роботі гімнасток та предметів, і досягаються спільністю інтересів, мотивацією, спрацьованістю команди тощо.

Спеціалізація «групові вправи» в художній гімнастиці, характеризується послідовністю дій, що принципово відрізняється від індивідуальної підготовки, але будується на базі школи художньої гімнастики і не виходить за межі її предметно-змістової основи. В основі підходу до формування спеціалізації юних гімнасток у групових вправах покладено теоретичні знання і практичний досвід художньої гімнастики і суміжних дисциплін. Його елементами, які об'єднують процес формування спеціалізації і створюють перспективи багаторічного вдосконалення гімнасток, є закономірності вікового розвитку і початку спеціалізації, показники спортивної орієнтації і відбору з урахуванням природних задатків спортсменок до виконання групових вправ, засоби і методи спортивної підготовки, критерії та компоненти спеціальної підготовленості (рис. 1). Враховуючи, що спеціалізація формується з урахуванням цілісності процесів відбору, орієнтації та безпосередньої підготовки гімнасток, було використано системний підхід, який дозволив розглядати всі складові формування спеціалізації як сукупність взаємодіючих елементів, що формують цілісну систему. Формування спеціалізації включає пов'язані між собою складові, де завдання вирішуються поетапно протягом багаторічного вдосконалення, обумовлює подальшу підготовку гімнасток та висуває особливі вимоги до відбору і подальшої орієнтації тренувального процесу. Вся система спортивної підготовки гімнасток у групових вправах будується як багаторічний і безперервний процес, де всі елементи та складові її підготовки взаємопов'язані і підпорядковані завданню досягнення максимального спортивного результату, а їх взаємодія дозволяє створити систему, органічно

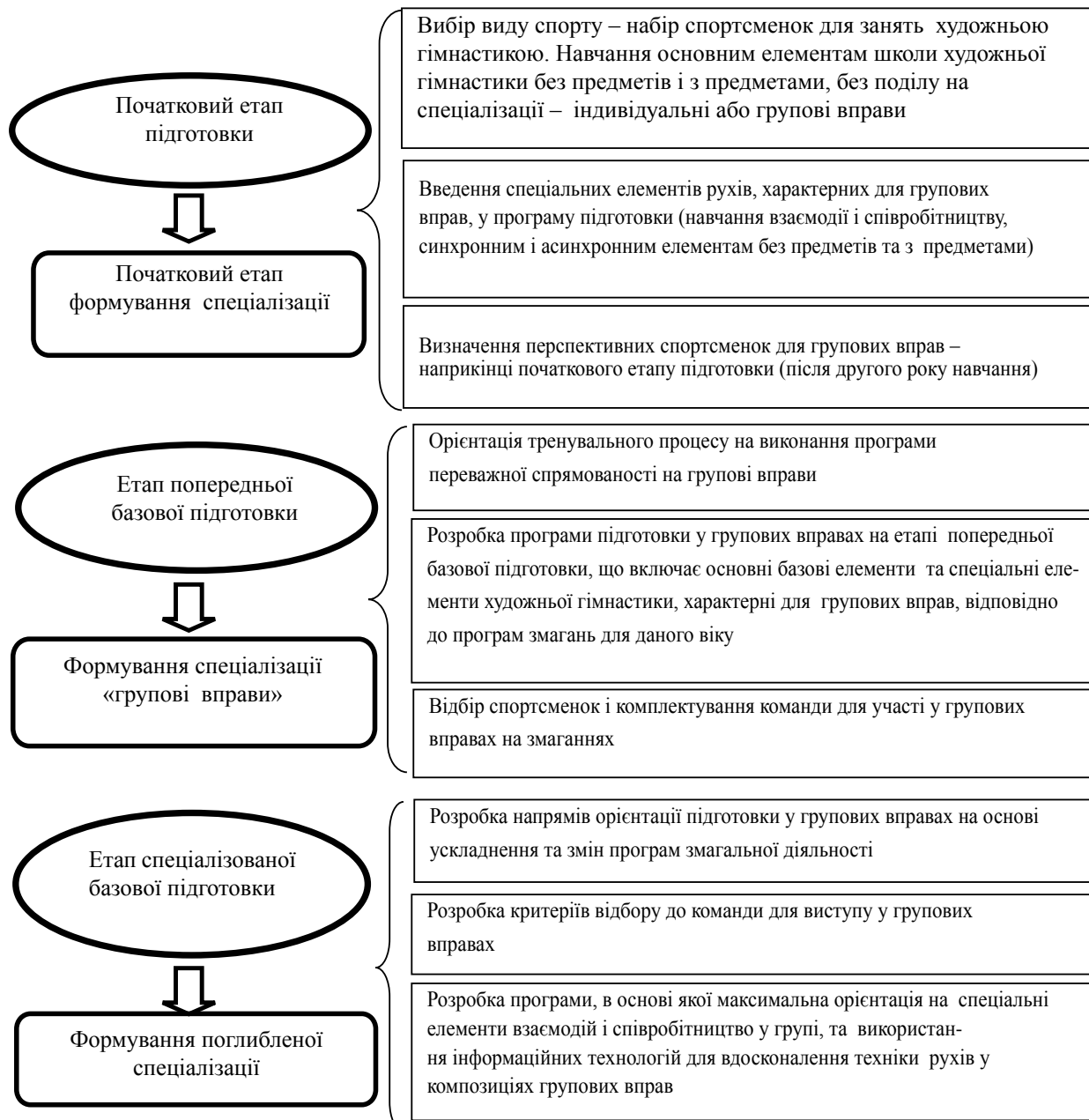

Рис. 1. Структурна схема формування спеціалізації «групові вправи» в художній гімнастиці

пов'язану як з етапами багаторічної підготовки, так і з рівнями відбору та орієнтації.

Реалізуючи мету досліджень була обґрунтована технологія відбору, орієнтації та підготовки віддаленого резерву в художній гімнастиці. Яка розглядається як упорядкована сукупність дій, операцій і процедур, що забезпечують досягнення прогнозованого результату, котру представлено у вигляді схеми, (рис. 2).

Функція технології полягає в побудові відбору та орієнтації підготовки спортсменок у групових вправах, що забезпечує заданий результат. Складовими технології визначено мету та зміст процесу відбору та орієнтації спортсменок у групових вправах для кожного етапу багаторічної підготовки; критерії, показники і нормативні значення; оцінку вихідного і поточних станів підготовленості гімнасток, розробку програми підготовки у групових вправах, відбір у групові впра-

ви та подальша орієнтація їх підготовки.

Провідними тренерами України ($n = 46$, $W = 0,77$) було визначено вісім критеріїв відбору, котрі необхідно враховувати на початковому етапі підготовки: стан здоров'я; антропометричні показники (довжина тіла, маса тіла, обхват грудної клітки, талії, розміри стопи); рівень фізичної підготовленості, мотивація; якість засвоєння рухів і оцінка розвитку рухових якостей; соціальні показники (ставлення і зацікавленість батьків і дитини до спорту); оптимальний вік початку занять. Виділені критерії використовували під час відбору в групи початкової підготовки та оцінювання підготовленості дітей у перші роки навчання. Також дані критерії було використано для визначення контингенту гімнасток, які брали участь в експерименті на етапі початкової підготовки.

У результаті досліджень було розроблено оціночні

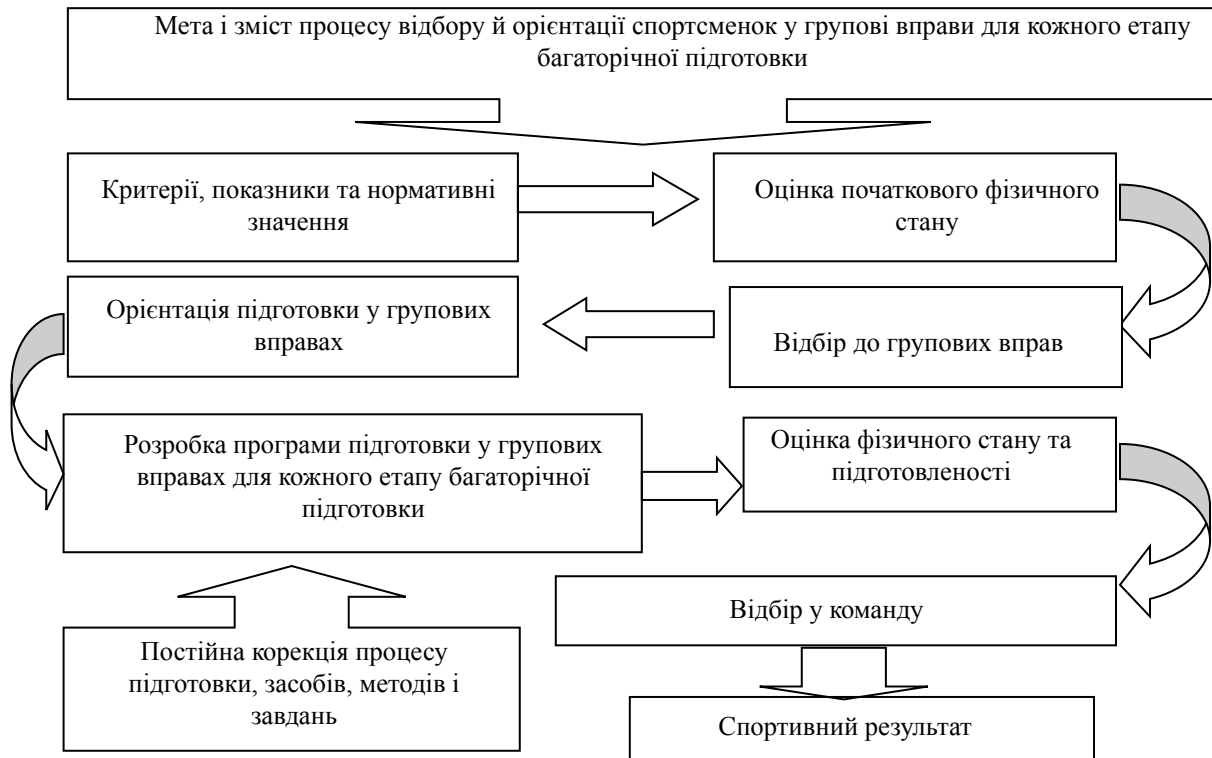

Рис. 2. Структурна схема технології відбору, орієнтації та підготовки спортсменок у групових вправах

шкали, що дозволяють оцінювати можливості юних гімнасток для подальшої орієнтації їх підготовки у групових вправах. У межах виділених інформативних критеріїв також було визначено контрольні тести для оцінювання здібностей дітей з орієнтацією на групові вправи. За результатами проведеного анкетування ($n = 46$, $W = 0,77$) до значущих критеріїв фізичної підготовленості гімнасток для групових вправ на початковому етапі було віднесено: координаційні здібності, гнучкість (рухливість у хребетному, кульшових і плечових суглобах), силова витривалість, швидкість і стрибучість.

Було проведено порівняльний педагогічний експеримент з вересня 2011 р. по травень 2012 р. на базі СДЮШОР-1 м. Києва, під час якого було сформовано дві групи дівчаток початкової підготовки (другого-третього років навчання) по 10 осіб у кожній. Контрольна (КГ) та експериментальна групи (ЕГ), за показниками фізичної та технічної підготовленості до експерименту достовірно не відрізнялись ($p < 0,05$). Заняття в контрольній групі проводили за стандартною програмою ДЮСШ [12], а в експериментальній – за розробленою програмою підготовки до групових вправ. За основу було прийнято груповий метод навчання спільним руховим елементам взаємодії та співпраці, синхронному виконанню хореографічних елементів, необхідних для роботи в групових вправах. В основу проведення тренувальних занять було покладено групову організаційну форму навчання – робота в парах, трійках і четвірках, тобто в парах змінного складу. Навчання дітей руховим взаємодіям у парах, трійках і четвірках, в поєднанні з освоєнням техніки елементів, що виконуються індивідуально позитивно впливає

на розширення діапазону рухових можливостей гімнасток, розвитку моторики рук, сприяє підвищенню технічної підготовленості. Для пояснення завдань використовували візуалізацію – наочне уявлення матеріалу, перегляд елементів, комбінацій і взаємодій на основі відеоматеріалів виконання елементів провідними гімнастками школи, що сприяло освоєнню елементів юними гімнастками.

На проміжному етапі експерименту відбулося тестування гімнасток за 20 тестами по 10-бальній шкалі. Результати гімнасток КГ поліпшилися від $1,15 \pm 0,16$, ($\bar{X} \pm S$) до $1,56 \pm 0,12$ бала, ($p < 0,05$), ЕГ – від $2,10 \pm 0,14$ до $2,44 \pm 0,12$ бала, ($p < 0,05$). Після тестування (грудень 2011 р.) здібні гімнастки були орієнтовані до занять груповими вправами. Формування підсумкової оцінки було комплексним, з урахуванням інформативних критеріїв відбору дітей у групові вправи на початковому етапі підготовки за розробленими оцінними шкалами: 56–69 балів – високий рівень, 49–55 – рівень вище середнього, 38–48 – середній рівень, 31–37 – рівень нижче середнього, 21–31 бал – низький рівень. Таким чином було визначено основний склад КГ ($n = 5$) і ЕГ ($n = 5$), решта спортсменок увійшли до резервного складу.

На наступному етапі експерименту було проведено постановку і вивчення групових вправ без предметів і з м'ячами. Наприкінці експерименту аналіз результатів тестування (квітень 2012 р.) підтвердив пріоритет показників за 20 тестами у гімнасток обох груп ($p < 0,05$). Результати тестування загальної фізичної та технічної підготовленості в ЕГ за більшістю показників були вірогідно вищими порівняно з КГ. Впровадження запропонованої експериментальної програми

підготовки до групових вправ дозволило за період проведення експерименту у гімнасток ЕГ поліпшити показники в середньому від $3,20 \pm 0,14$ до $8,20 \pm 0,12$ бала, ($p < 0,05$), а у гімнасток КГ показники тестування збільшилися від $3,35 \pm 0,18$ до $7,35 \pm 0,11$ бала, (рис. 3). Також на даному етапі експерименту у гімнасток основного складу ЕГ зрівнялися показники технічної підготовленості ($V = 8,35 \%$), що є одним з важливих показників розвитку спільних взаємодій. В КГ оцінки за техніку виконання нормативів технічної підготовленості також збільшилися, але розбіжність результатів досить висока ($V = 16,91 \%$). Підтвердженням ефективності технології відбору та орієнтації гімнасток, розробленої програми підготовки, стали підвищення показників фізичної підготовленості гімнасток та змагальні результати команд за програмою групових вправ без предметів і з м'ячами. Під час проведення змагань на першість школи за III юнацьким розрядом команда основного складу ЕГ посіла перше місце, а команда основного складу КГ – п'яте.

Це дозволяє стверджувати про необхідність формування спеціалізації «групові вправи» наприкінці початкового етапу багаторічного вдосконалення.

Цілеспрямована підготовка віддаленого резерву та формування спеціалізації до групових вправ триває й на етапі попередньої базової підготовки. Вдосконалення фізичних здібностей і формування спільних рухових навичок (взаємодій і співпраці) мають велике значення для успішної спеціалізації в групових вправах. А приріст показників фізичної та технічної підготовленості дозволяє оцінити можливості

досягнення високої майстерності у конкретних видах змагань. Показниками відбору та орієнтації гімнасток для групових вправ на етапі попередньої базової підготовки, на думку тренерів-респондентів виступають в порядку значущості: стан здоров'я, антропометричні показники, рівень фізичної підготовленості, спеціалізовані сприйняття, психофізіологічні показники, здатність до освоєння технічних елементів, змагальний результат, соціальні показники ($n = 46$; $W = 0,70$). Також до значущих компонентів підготовленості гімнасток до групових вправ на даному етапі підготовки було віднесено: координаційні здібності, хореографічна підготовленість, швидкість і витривалість, спритність і віртуозність та гнучкість ($n = 46$, $W = 0,68$).

Для обґрунтування показників в ході експерименту в групах попередньої базової підготовки (у трьох вікових групах, по 10 чоловік у кожній), протягом 2009–2012 років, двічі на рік визначалися: стан здоров'я, антропометричні показники, фізичні якості; оцінка спеціалізованого сприйняття; здатність до освоєння техніки; хореографічна підготовленість; психофізіологічні показники. За три навчальні роки гімнастки показали достовірно кращі результати за всіма показниками. Приріст педагогічних показників спостерігався у всіх вікових групах, як приклад, у гімнасток 9 років середньо групові показники приросту здібності до просторово-часових дій за 2 роки становили: від 0,15 до 0,20 бала; у гімнасток 10–11 років – від 0,98 до 1,17 бала; а у гімнасток 12–13 років – від 2,17 до 2,37 бала, ($p < 0,05$). Отримані дані свідчать, що

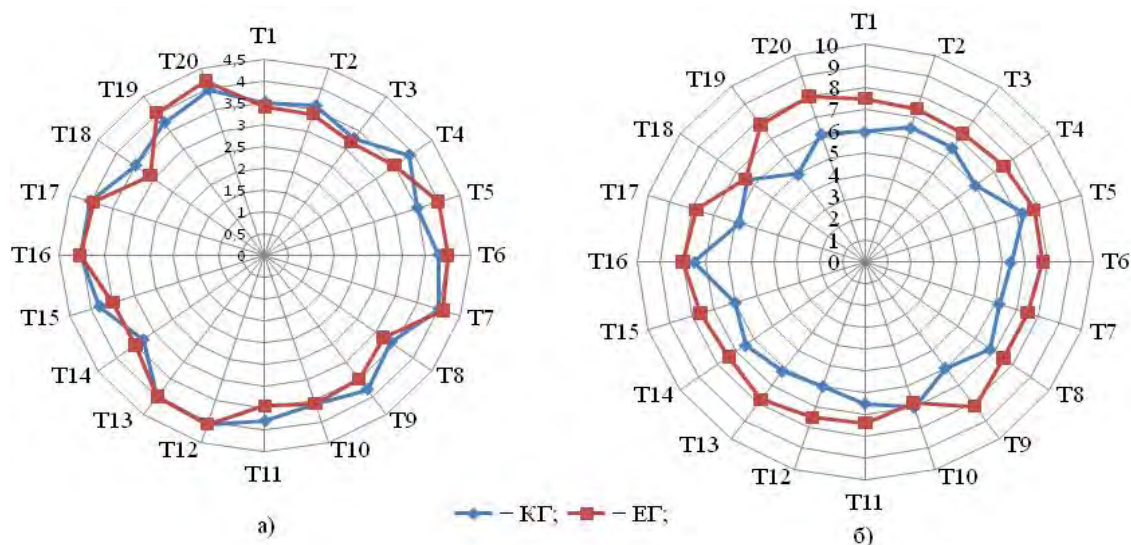

Рис. 3. Динаміка змін загальної фізичної та технічної підготовленості гімнасток контрольної та експериментальної груп під час проведення експерименту, бали:

T1, T2, T6 – гнучкість і рухливість суглобів; T3 – силова витривалість; T4 – загальна витривалість; T5, T7 – швидкість; T8 – швидкісно-силові здібності; T9 – стійкість вестибулярних реакцій; T10 – точність; T11 – динамічна рівновага; T12 – статична рівновага; T13 – швидкісно-рухова реакція; T14 – здатність до орієнтування в просторі; T15 – здатність до перебудови рухової дії; T16 – вибухова сила; T17 – рухова координація; T18 – «відчуття предмету»; T19 – «відчуття часу», «відчуття темпу и ритму»; T20 – віртуозність;

а) – на початку експерименту; б) – наприкінці експерименту.

рухові навички формуються нерівномірно відповідно до вікових періодів.

В період підготовки гімнасток до групових вправ за нормативами I розряду була апробована технологія відбору та орієнтації гімнасток, яка дозволила якісно сформувати основний склад гімнасток до групових вправ, а на змаганнях зайняти призові міста, що є підставою для ствердження ефективності запропонованого підходу.

Висновки.

1. Обґрунтовано підхід до формування спеціалізації гімнасток у групових вправах на етапах початкової та попередньої базової підготовки. Його елементами, що об'єднують процес формування спеціалізації і які створюють перспективи багаторічного вдосконалення, є закономірності вікового розвитку і початку спеціалізації, показники відбору і спортивної орієнтації спортсменок до виконання групових вправ, засоби і методи спортивної підготовки, компоненти і критерії спеціальної підготовленості.

2. Спеціалізація «групові вправи» характеризується послідовністю дій, що відрізняється від індивідуальної підготовки, але будується на базі школи художньої гімнастики і не виходить за межі її предметно-змістовної основи.

3. Розроблена технологія відбору та орієнтації підготовки у групових вправах художньої гімнастики характеризується етапністю заходів і містить органі-

заційні, методичні складові, систему тестів, програму навчання основним елементам спільних рухових взаємодій гімнасток у групі, програму відбору, критерії та оціночні шкали.

4. Систематизовано критерії відбору спортсменок у групові вправи художньої гімнастики на початковому етапі підготовки: антропометричні показники, швидкість і якість засвоєння рухів, технічних елементів, рівень розвитку спеціалізованих сприйнять («почуття ритму», «почуття темпу», «почуття часу»), фізична підготовленість, стан здоров'я, психофізіологічні показники, соціальні показники.

5. До показників відбору та орієнтації гімнасток для групових вправ на етапі попередньої базової підготовки виступають: стан здоров'я, антропометричні показники, рівень фізичної підготовленості, спеціалізовані сприйняття, психофізіологічні показники, здатність до освоєння технічних елементів, змагальний результат, соціальні показники

6. Результати проведеного експерименту свідчать про ефективність запропонованого підходу до формування спеціалізації «групові вправи», починаючи з третього року навчання.

Перспективи подальших досліджень з даного напрямку будуть спрямовані на розробку системи відбору, орієнтації та підготовки гімнасток у групових вправах на етапах спеціалізованої базової підготовки та підготовки до вищих досягнень.

Література:

1. Нестерова Т.В. Эволюция и перспективные направления развития классификационных программ по художественной гимнастике / Т.В. Нестерова // Фізичне виховання студентів творчих спеціальностей. – Харків. – 2006. – №6. – С. 33-43.
2. Карпенко Л.А. Особенности композиции и тренировки групповых упражнений: учебник / Л.А. Карпенко, И.В. Быстрова. – М.: Всероссийская федерация художественной гимнастики. – 2003. – С. 257-265.
3. Ночевная Н.Н. Применение сопряженного метода физической подготовки в групповых упражнениях художественной гимнастики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Н.Н. Ночевная. – М.: ГЦОЛИФК. – 1990. – 22 с.
4. Аркаев Л.Я. Как готовить чемпионов: теория и технология подготовки гимнастов высшей квалификации / Л.Я. Аркаев, Н.Г. Сучилин. – М.: Физкультура и спорт. – 2004. – С. 115-123.
5. Гавердовский Ю.К. Обучение спортивным упражнениям. Биомеханика. Методология. Дидактика / Ю.К. Гавердовский. – М.: Физкультура и Спорт. – 2007. – 912 с.
6. Худoley О. Закономерности формирования двигательных навыков у юных гимнастов / О. Худoley // Наука в олимпийском спорте. – Киев: Олимпийская лит. – 2012. – №1. – С. 36-45.
7. Балабанова Е. Анализ ошибок в технике выполнения гимнастками соревновательных упражнений с предметами / Е. Балабанова // IX міжнар. наук. конгрес «Олімпійський спорт і спорт для всіх»: сб. тез. – К.: Олімпійська літ. – 2005. – 311 с.
8. Шишковская М. Оценка компонентов исполнительского мастерства в художественной гимнастике: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / М. Шишковская. – СПб. – НИУФК им. П.Ф. Лесгафта. – 2011. – 26 с.
9. Сосина В. Анализ показателей специальной физической подготовленности гимнасток высокой квалификации у групповых вправах художньої гімнастики / Валентина Сосина, Вікторія Линишин // Сучасні проблеми розвитку теорії та методики гімнастики: зб. наук. матеріалів. – Львів: Тріада плюс. – 2013. – Вип.12. – С. 48-56.
10. Винер И.А. Система, определяющая соотношение сил в художественной гимнастике на мировом уровне / И.А. Винер, Р.Н. Терехина // Ученые записки университета имени П.Ф.

References:

1. Nesterova T.V. *Fiziceskoe vospitanie studentov tvorcheskikh special'nostej* [Physical Education of the Students of Creative Profession], 2006, vol.6, pp. 33-43.
2. Karpenko L.A., Bystrova I.V. *Osobennosti kompozicii i trenirovki gruppovykh upravnenij* [Features of composition and group exercise training], Moscow, 2003, pp. 257-265.
3. Nochevnaia N.N. *Primenenie sopriazhennogo metoda fizicheskoj podgotovki v gruppovykh upravneniakh khudozhestvennoj gimnastiki* [Application of the conjugate method of physical fitness in the exercise group calisthenics], Cand. Diss., Moscow, 1990, 22 p.
4. Arkaev L.I.A., Suchilin N.G. *Kak gotovit' chempionov: teoriia i tekhnologiia podgotovki gimnastov vysshej kvalifikacii* [How to train champions: theory and technology training gymnasts higher qualification], Moscow, Physical Culture and Sport, 2004, pp. 115-123.
5. Gaverdovskij Ju.K. *Obuchenie sportivnym upravneniam. Biomekhanika. Metodologija. Didaktika* [Training Exercise. Biomechanics. Methodology. Didactics], Moscow, Physical Culture and Sport, 2007, 912 p.
6. Khudoley O. *Nauka v olimpijskom sporte* [Science in Olympic Sport], 2012, vol.1, pp. 36-45.
7. Balabanova E. *Analiz oshibok v tekhnike vypolneniia gimnastkami sorevnovatel'nykh upravnenij s predmetami* [Error analysis technique of execution gymnasts competing exercises with objects] *Olimpijs'kij sport i sport dlja vsikh* [Olympic sport and sport for all], Kiev, Olympic Literature, 2005, 311 p.
8. Shishkovskaia M. *Ocenka komponentov ispolnitel'skogo masterstva v khudozhestvennoj gimnastike* [Score components of mastery in rhythmic gymnastics], Cand. Diss., Sankt Petersburg, 2011, 26 p.
9. Sosina V., Linishin V. *Suchasni problemi rozviku teorii i metodiki gimnastiki* [Modern problems of theory and technique exercises], 2013, vol.12, pp. 48-56.
10. Viner I.A., Terekhina R.N. *Uchenye zapiski universiteta imeni P.F. Lesgafa* [Proceedings of Lesgaft University], Sankt Petersburg, 2010, vol.2(60), pp. 19-23.
11. Bilokopitova Zh.A., Nesterova T.V., Deriugina A.M., Biezsonova V.A. *Khudozhnia gimnastika dlja ditiacho-tunac'kikh sportivnikh shkil, specializovanih shkil olimpijs'kogo rezervu, shkil vishchoyi*

- Лесгафта. – СПб: Изд-во НГУ им. П.Ф. Лесгафта. – 2010. – Вып.2(60). – С. 19-23.
11. Білокопитова Ж.А. Художня гімнастика для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності / Ж.А. Білокопитова, Т.В. Нестерова, А.М. Дерюгіна, В.А. Безсонова. – К.: Республіканський науково-методичний кабінет. – 1999. – 115 с.
  12. Плеханова М.Э. Факторы, определяющие соревновательную надежность спортсменов в художественной и спортивной гимнастике / М. Э Плеханова // Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта: науч.-теор. журнал. – СПб: Изд-во НГУ им. П.Ф. Лесгафта. – 2006. – №4 – С. 17-20.
  13. Ветошкина Э.В. О факторах, влияющих на спортивно-техническое мастерство гимнасток-художниц / Э.В. Ветошкина // Актуальные проблемы спорта высших достижений и подготовки спортивного резерва к участию в XXIX Олимпийских играх 2008г. в Пекине (КНР): материалы между. науч.-практ. конф. – Минск. – 2006. – С. 41-43.
  14. Крайждан О. Воспитание координационных способностей у девочек 6-7 лет на этапе начальной спортивной подготовки в художественной гимнастике: автореф. дис... доктора. пед. наук: 13.00.04 / О. Крайждан. – Кишинев: Государственный Университет Физического Воспитания и Спорта Республики Молдова. – 2011. – 40 с.
  15. Сучилин Н. Техническая структура гимнастических упражнений / Н. Сучилин // Наука в олимпийском спорте. – К.: Олимпийская литература. – 2012. – №1. – С. 90-93.
  16. Староста В. Современная система отбора юных спортсменов для занятий спортом / Влодзимеж Староста // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – М. – 2003. – №2. – С. 51-56.
  17. Спортивное плавание: путь к успеху / общ. ред. В.Н. Платонова. – Киев: Олимпийская лит. – 2012. – 544 с.
  18. Запорожанов В.А. Теоретические аспекты отбора в современном спорте // Отбор, контроль и прогнозирование в спортивной тренировке: сб. науч. тр. / А.В. Запорожанов, В.Н. Платонов. – Киев. – 1990. – С. 5-16.
  19. Волков Л.В. Теория и методика детского и юношеского спорта / Л.В. Волков. – Киев: Олимпийская лит. – 2002. – 294 с.
  20. Болобан В.Н. Элементы теории и практики спортивной ориентации, отбора и комплектования групп в спортивной акробатике / В.Н. Болобан // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Х.: ХДАДМ. – 2009. – №2. – С. 170-178.
  21. Шинкарук О.А. Отбор спортсменов и ориентация их подготовки в процессе многолетнего совершенствования (на материале олимпийских видов спорта) / О.А. Шинкарук. – Киев: Олимпийская лит. – 2011. – 360 с.
  22. Нестерова Т.В. Сучасний стан та перспективи вдосконалення техніки рухових взаємодій у групових вправах художньої гімнастики шляхом застосування мультимедійних технологій / Т.В. Нестерова, І.С. Сиваш // Фізичне виховання студентів творчих спеціальностей. – Харків. – 2009. – №3. – С. 79-83.
  23. Polishchuk T. The Balance and Jumping Ability of Artistic Gymnastics Competitors of Different Ages / Tetyana Polishchuk, Monika Mosakowska // Josef Pilsudski University of Physical Education in Warsaw. – Poland: MEDSPORTPRESS. – 2007. – vol.1(13). – pp. 100-103.
  24. Kwitniewska A. Quantitative and Qualitative Analysis of International Standing in Group Competition in the Sport of Rhythmic Gymnastics / Anna Kwitniewska // Baltic Journal of Health and Physical Activity. – 2009. – vol.2. – pp. 118-125.
  25. *sportivnoi majsternosti* [Artistic gymnastics for youth sports school of Olympic reserve special schools, schools of higher sportsmanship], Kiev, 1999, 115 p.
  12. Plekhanova M.E. *Uchenye zapiski universiteta imeni P.F. Lesgafta* [Proceedings of Lesgaft University], Sankt Petersburg, 2006, vol.4, pp.17-20.
  13. Vetoshkina E.V. O faktorakh, vliiaushchikh na sportivno-tekhnicheskoe masterstvo gimnastok-khudozhnic [Actors affecting the sports technical skills gymnasts artists], *Aktual'nye problemy sporta vysshikh dostizhenij i podgotovki sportivnogo rezerva k uchastiiu v XXIX Olimpijskikh igrakh 2008g. v Pekine (KNR)* [Actual problems of high performance sport and training of sports reserve to participate in the XXIX Olympic Games 2008. Beijing (China)], Minsk, 2006, pp. 41-43.
  14. Kraizhdan O. *Vospitanie koordinacionnykh sposobnostej u devochek 6-7 let na etape nachal'noj sportivnoj podgotovki v khudozhestvennoj gimnastike* [Parenting coordination abilities in girls 6-7 years at the initial stage of athletic training in rhythmic gymnastics], Kishinev, 2011, 40 p.
  15. Suchilin N. *Nauka v olimpijskom sporte* [Science in Olympic Sport], 2012, vol.1, pp. 90-93.
  16. Starosta Vlodzimezh. *Fizicheskaia kul'tura: vospitanie, obrazovanie, trenirovka* [Physical culture: upbringing, education, training], 2003, vol.2, pp. 51-56.
  17. Platonov V.N. *Sportivnoe plavanie: put' k uspekh* [Competitive swimming: the path to success], Kiev, Olympic Literature, 2012, 544 p.
  18. Zaporozhanov V.A., Platonov V.N. *Teoreticheskie aspekty otbora v sovremennom sporte* [Theoretical aspects of selection in modern sport] *Otbor, kontrol' i prognozirovanie v sportivnoj trenirovke* [Selection, monitoring and forecasting in sports training], Kiev, 1990, pp. 5-16.
  19. Volkov L.V. *Teoriia i metodika detskogo i iunosheskogo sporta* [Theory and methods of child and youth sports], Kiev, Olympic Literature, 2002, 294 p.
  20. Boloban V.N. *Pedagogika, psihologia ta mediko-biologicni problemi fizicnogo viovanna i sportu* [Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports], 2009, vol.2, pp. 170-178.
  21. Shinkaruk O.A. *Otbor sportsmenov i orientaciia ikh podgotovki v processe mnogoletnego sovershenstvovaniia (na materiale olimpijskikh vidov sporta)* [The selection of athletes and their orientation in the process of preparation of long-term improvement (based on the Olympic Sports)], Kiev, Olympic Literature, 2011. – 360 p.
  22. Nesterova T.V., Sivash I.S. *Fiziceskoe vospitanie studentov tvorceskikh special'nostej* [Physical Education of the Students of Creative Profession], 2009, vol.3, pp. 79-83.
  23. Polishchuk T., Mosakowska M. *The Balance and Jumping Ability of Artistic Gymnastics Competitors of Different Ages*. Josef Pilsudski University of Physical Education in Warsaw. Poland: MEDSPORTPRESS, 2007, vol.1(13), pp. 100-103.
  24. Kwitniewska A. *Quantitative and Qualitative Analysis of International Standing in Group Competition in the Sport of Rhythmic Gymnastics*. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 2009, vol.2, pp. 118-125.

Информация об авторе:

Сиваш Ирина Сергеевна: ORCID: 0000-0001-8548-3133; i_syvash@ukr.net; Национальный университет физического воспитания и спорта Украины; ул. Физкультуры 1, г. Киев, 03680, Украина.

Цитируйте эту статью как: Сиваш І.С. Формування спеціалізації юних спортсменок на прикладі групових вправ художньої гімнастики // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2014. – № 6 – С. 63-70. doi:10.6084/m9.figshare.1004095

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

Это статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

Дата поступления в редакцию: 24.02.2014 г.
Опубликовано: 03.03.2014 г.

Information about the author:

Syvash I.S.: ORCID: 0000-0001-8548-3133; i_syvash@ukr.net; National University of Physical Education and Sport of Ukraine; Fizkultury str. 1, Kiev, 03680, Ukraine.

Cite this article as: Syvash I.S. The formation of young athletes' specialization on the example of rhythmic gymnastics group exercises. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2014, vol.6, pp. 63-70. doi:10.6084/m9.figshare.1004095

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Received: 24.02.2014
Published: 03.03.2014